

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. kovo 11 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2008/115/EB – 5 straipsnis –
Sprendimas grąžinti – Nepilnamečio vaiko tėvas, Europos Sąjungos pilietis – Atsižvelgimas į vaiko
interesus priimant sprendimą grąžinti“

Byloje C-112/20

dėl *Conseil d'État* (Valstybės taryba, Belgija) 2020 m. vasario 6 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. vasario 28 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

M. A.

prieš

État belge

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai C. Lycourgos (pranešėjas) ir I. Jarukaitis,

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- M. A., atstovaujamo advokato D. Andrien,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs, M. Van Regemorter ir C. Pochet, padedamų advokatų D. Matray ir S. Matray,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir E. Montaguti,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: prancūzų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98) 5 straipsnio, siejamo su šios direktyvos 13 straipsniu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 24 ir 47 straipsniais, išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant M. A. pateiktą apeliacinį skundą dėl *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba, Belgija) sprendimo atmesti jo skundą dėl sprendimų, kuriais jis įpareigojamas išvykti iš Belgijos teritorijos ir jam uždraudžiama į ją atvykti.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 Tarptautinės vaiko teisių konvencijos, kurią 1989 m. lapkričio 20 d. priėmė Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja, 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Imantis bet kokių vaiką liečiančių [su vaiku susijusių] veiksmų, nesvarbu, ar tai darytų valstybinės ar privačios įstaigos, užsiimančios socialiniu aprūpinimu, teismai, administracijos ar įstatymų leidimo organai, svarbiausia – vaiko interesai“.

Sąjungos teisė

- 4 Direktyvos 2008/115 22 ir 24 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(22) Pagal 1989 m. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją valstybės narės, įgyvendindamos šią direktyvą, visų pirma turėtų atsižvelgti į „vaiko interesus“. Pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją[, pasirašytą 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje,] valstybės narės, įgyvendindamos šią direktyvą, visų pirma turėtų atsižvelgti į pagarbą šeimos gyvenimui.

<...>

(24) Ši direktyva gerbia pagrindines teises ir laikosi principų, kurie visų pirma pripažinti [Chartijoje].“

- 5 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma trečiųjų šalių piliečiams, neteisėtai esantiems valstybės narės teritorijoje.“

- 6 Minėtos direktyvos 5 straipsnyje nurodyta:

„Valstybės narės, įgyvendindamos šią direktyvą, tinkamai atsižvelgia į:

- a) vaiko interesus,
- b) šeimos gyvenimą,
- c) atitinkamo trečiosios šalies piliečio sveikatos būklę,

ir laikosi negražinimo principo.“

7 Tos pačios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės priima sprendimą gražinti kiekvieno trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio jų teritorijoje, atžvilgiu, nepažeisdamos 2–5 dalyse nurodytų išimčių.“

8 Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės atitinkamam laikotarpiui prireikus pratęsia savanoriško išvykimo laikotarpį, kiekvienu atveju atsižvelgdamos į atskiro atvejo konkrečias aplinkybes, pavyzdžiui, buvimo trukmę, ar yra mokyklą lankančių vaikų ir ar esama kitų šeimos bei socialinių ryšių.“

9 Šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Atitinkamam trečiosios šalies piliečiui suteikiama veiksminga teisių gynimo priemonė siekiant apskūsti ar peržiūrėti sprendimus, susijusius su gražinimu, kaip nurodyta 12 straipsnio 1 dalyje, kompetentingame teisme arba kitoje administracinėje institucijoje ar kompetentingoje įstaigoje, sudarytoje iš narių, kurie yra nešališki ir naudojami nepriklausomumo apsaugos priemonėmis.“

10 Minėtos direktyvos 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, išskyrus atvejus, kuriems taikomi 16 ir 17 straipsniai, kad trečiųjų šalių piliečių atžvilgiu, pagal 7 straipsnį suteiktu laikotarpiu savanoriškai išvykti ir laikotarpiais, kuriais pagal 9 straipsnį buvo atidėtas išsiuntimas, kiek įmanoma būtų atsižvelgiama į šiuos principus:

- a) išlaikoma jų teritorijoje esančių šeimos narių vienybė;
- b) teikiama neatidėliotina medicinos pagalba ir užtikrinamas būtinas ligos gydymas;
- c) nepilnamečiams sudaromos sąlygos dalyvauti pagrindinio švietimo sistemoje, atsižvelgiant į jų buvimo trukmę;
- d) į specialius pažeidžiamų asmenų poreikius.“

Belgijos teisė

11 *Loi du 15 décembre 1980, sur l'accès au territoire, l'établissement, le séjour et l'éloignement des étrangers* (1980 m. gruodžio 15 d. Įstatymas dėl užsieniečių atvykimo į šalies teritoriją, gyvenimo, įsikūrimo šalyje ir išsiuntimo iš jos; *Moniteur belge*, 1980 m. gruodžio 31 d., p. 14584), 74/13 straipsnyje nurodyta:

„Priimdamas sprendimą dėl išsiuntimo ministras arba jo įgaliotas asmuo atsižvelgia į vaiko interesus, atitinkamo trečiosios šalies piliečio šeimos gyvenimą ir sveikatos būklę.“

Ginčas pagrindinėje byloje ir prejudicinis klausimas

12 2018 m. gegužės 24 d. buvo priimti sprendimai, kuriais M. A. buvo įpareigotas išvykti iš Belgijos teritorijos ir jam buvo uždrausta atvykti; apie šiuos sprendimus jam buvo pranešta kitą dieną. Nors tuose sprendimuose buvo pažymėta, jog kasatorius nurodė turintis partnerę Belgijos pilietę ir Belgijoje gimusią dukrą, jie buvo pagrįsti toje valstybėje padarytomis nusikalstamomis veikomis ir tuo, kad dėl to kasatorius turi būti laikomas keliančiu grėsmę viešajai tvarkai.

- 13 2019 m. vasario 21 d. sprendimu *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) atmetė M. A. dėl šių sprendimų pateiktą skundą.
- 14 2019 m. kovo 15 d. M. A. dėl šio *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) sprendimo padavė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 15 Grįsdamas kasacinį skundą M. A., be kita ko, teigė, jog *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) klaidingai konstatavo, kad jo priekaištas, grindžiamas Chartijos 24 straipsnio pažeidimu, yra nebesvarbus, nes jis nenurodė, kad veikia savo nepilnamečio vaiko vardu. Šiuo aspektu M. A. pažymėjo, kad, viena vertus, jo vaikas turi Belgijos pilietybę, *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) ginčyti aktai nėra jam skirti, taigi jis neturi teisės teikti skundą, ir, kita vertus, tam, kad galėtų būti apginti vaiko interesai, jam nebūtina veikti jo vardu. Be to, M. A. nurodo, kad norėdamas toliau gyventi šeimoje su juo vaikas turi išvykti iš Europos Sąjungos teritorijos, o dėl to jis negalėtų veiksmingai naudotis pagrindinėmis teisėmis, kurios suteikiamos būnant Sąjungos piliečiu.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, jog *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) netiesiogiai, bet aiškiai konstatavo, kad į vaiko interesus reikia atsižvelgti tik tuo atveju, jei nagrinėjamas administracinis sprendimas yra tiesiogiai skirtas šiam vaikui. Jis pažymi, kad M. A. kritika dėl tokio teiginio yra susijusi su 1980 m. gruodžio 15 d. Įstatymo dėl užsieniečių atvykimo į šalies teritoriją, gyvenimo, įsikūrimo šalyje ir išsiuntimo iš jos 74/13 straipsnio, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2008/115 5 straipsnis, aiškinimu.
- 17 Tačiau tas teismas mano, kad kasatoriaus pareiga savo vaiko vardu ginčyti to sprendimo teisėtumą tam, kad būtų atsižvelgta į vaiko interesus, susijusi su klausimu dėl teisės pateikti skundą, dėl kurio nereikia Sąjungos teisės išaiškinimo.
- 18 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Belgija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2008/115 5 straipsnis, pagal kurį įgyvendindamos šią direktyvą valstybės narės turi atsižvelgti į vaiko interesus, siejamas su tos pačios direktyvos 13 straipsniu ir [Chartijos] 24 ir 47 straipsniais, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį reikalaujama atsižvelgti į vaiko, Sąjungos piliečio, interesus net ir tuo atveju, kai sprendimas grąžinti yra priimtas tik dėl vieno iš vaiko tėvų?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 19 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/115 5 straipsnis, siejamas su šios direktyvos 13 straipsniu bei Chartijos 24 ir 47 straipsniais, turi būti aiškinamas taip, kad prieš priimdamos sprendimą grąžinti ir jame nustatydamos draudimą atvykti valstybės narės privalo tinkamai atsižvelgti į vaiko interesus, net jei asmuo, kuriam skirtas šis sprendimas, yra ne nepilnametis, o jo tėvas.
- 20 Pirmiausia reikia pažymėti, jog, kaip teigia M. A., kadangi *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) kreipėsi į Teisingumo Teismą dėl Chartijos 47 straipsnio ir Direktyvos 2008/115 13 straipsnio išaiškinimo, reikia išnagrinėti, ar šios nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tam, kad būtų atsižvelgta į trečiosios šalies piliečio, kuriam skirtas sprendimas grąžinti ir jame nustatytas draudimas atvykti, nepilnamečio vaiko interesus, šis trečiosios šalies pilietis turi veikti savo nepilnamečio vaiko vardu teisme, turinčiame jurisdikciją nuspręsti dėl to sprendimo teisėtumo.
- 21 Pagal SESV 267 straipsnį į Teisingumo Teismą turi kreiptis ne pagrindinės bylos šalys, o nacionalinis teismas. Taigi tik nacionalinis teismas gali nuspręsti, kokius klausimus reikia pateikti Teisingumo Teismui, ir šalys negali pakeisti jų turinio. Be to, pagrindinės bylos šalių prašymų pakeisti pateiktus

klausimus tenkinimas būtų nesuderinamas su pagal SESV 267 straipsnį Teisingumo Teismui suteiktu vaidmeniu ir su Teisingumo Teismo pareiga užtikrinti valstybių narių vyriausybėms ir suinteresuotosioms šalims galimybę pateikti pastabas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį, atsižvelgiant į tai, kad pagal šią nuostatą suinteresuotosioms šalims pranešama tik apie sprendimus dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (2015 m. spalio 6 d. Sprendimo *T-Mobile Czech Republic ir Vodafone Czech Republic*, C-508/14, EU:C:2015:657, 28 ir 29 punktai ir nurodyta jurisprudencija).

- 22 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies aiškiai matyti, kad klausimas dėl teisės pateikti skundą, kaip tai suprantama pagal nacionalinę proceso teisę, nėra šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas.
- 23 Todėl į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą reikia atsakyti neatsižvelgiant į M. A. išdėstytą prašymą. Be to, esant šiai aplinkybei, tam, kad būtų pateiktas naudingas atsakymas tam teismui, nebūtina išaiškinti Chartijos 47 straipsnio ir Direktyvos 2008/115 13 straipsnio 1 dalies.
- 24 Antra, reikia pažymėti, jog prejudicinis klausimas grindžiamas prielaida, kad M. A. neteisėtai gyvena Belgijos teritorijoje. Iš tiesų iš Direktyvos 2008/115 2 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 1 dalies matyti, kad sprendimą grąžinti trečiosios šalies pilietį galima priimti tik tuo atveju, jei jis teisėtai negyvena arba nebegyvena atitinkamos valstybės narės teritorijoje (šiuo klausimu žr. 2018 m. birželio 19 d. Sprendimo *Gnandi* C-181/16, EU:C:2018:465, 37 ir 38 punktus).
- 25 Atsižvelgiant į tai, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad M. A. dukra yra nepilnametė Belgijos pilietė.
- 26 Dėl tokios aplinkybės M. A. gali būti išduotas leidimas gyventi Belgijos teritorijoje pagal SESV 20 straipsnį. Iš principo taip būtų tuo atveju, jei, neišdavus tokio leidimo gyventi, M. A. ir jo dukra būtų priversti apskritai išvykti iš Sąjungos teritorijos (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 27 d. *Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Sąjungos piliečio sutuoktinis)*, C-836/18, EU:C:2020:119, 41–44 punktus ir nurodytą jurisprudenciją). Atlikdamos šį vertinimą kompetentingos valdžios institucijos turi deramai atsižvelgti į teisę į šeimos gyvenimą ir vaiko interesus, pripažįstamus Chartijos 7 straipsnyje ir 24 straipsnio 2 dalyje.
- 27 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau konstatavo, jog atliekant tokį vertinimą aplinkybė, kad kitas iš tėvų iš tiesų gali ir yra pasirengęs vienas kasdien faktiškai prižiūrėti vaiką, yra svarbi, bet jos vienos nepakanka tam, kad būtų galima konstatuoti, jog tarp vieno iš tėvų, trečiosios šalies piliečio, ir vaiko nėra tokio priklausomumo ryšio, kad vaikas būtų priverstas išvykti iš Sąjungos teritorijos, jeigu šiam trečiosios šalies piliečiui būtų atsakyta suteikti teisę gyventi šalyje. Tokia išvada, siekiant užtikrinti atitinkamo vaiko interesą, turi būti daroma atsižvelgiant į visas nagrinėjamo atvejo aplinkybes, be kita ko, į vaiko amžių, fizinį ir emocinį išsivystymą, emocinio ryšio su kiekvienu iš tėvų laipsnį ir grėsmę, kurią išsiskyrimas su vienu iš tėvų, trečiosios šalies piliečiu, keltų šio vaiko raidai (šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Chavez-Vilchez ir kt.*, C-133/15, EU:C:2017:354, 70 ir 71 punktus).
- 28 Tačiau reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje įtvirtinta tiesioginio Teisingumo Teismo ir valstybių narių teismų bendradarbiavimo procedūra. Vykstant šiai procedūrai, kuri grindžiama aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo kompetencijos atskyrimu, bet koks bylos faktinių aplinkybių vertinimas priskirtinas nacionalinio teismo kompetencijai; tas teismas, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes, turi įvertinti ir prejudicinio sprendimo reikalingumą savo sprendimui priimti, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą, o Teisingumo Teismas turi teisę aiškinti Sąjungos nuostatas ar spręsti dėl jų galiojimo, remdamasis tik nacionalinio teismo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis (2017 m. spalio 25 d. Sprendimo *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, 27 punktą ir nurodyta jurisprudencija).

- 29 Vadinasi, į pateiktą klausimą reikia atsakyti remiantis prielaida, kad M. A. neteisėtai gyvena Belgijos teritorijoje; vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti šios prielaidos pagrįstumą.
- 30 Šiuo aspektu reikia priminti, kad jei trečiosios šalies pilietis patenka į Direktyvos 2008/115 taikymo sritį, iš principo, kai norima jį išsiųsti, jam turi būti taikomi joje numatyti bendri standartai ir tvarka, jei buvimas šalyje netampa teisėtas (šiuo klausimu žr. 2016 m. birželio 7 d. *Affum*, C-47/15, EU:C:2016:408, 61 punktą ir 2019 m. kovo 19 d. Sprendimo *Arib ir kt.*, C-444/17, EU:C:2019:220, 39 punktą).
- 31 Pagal Direktyvos 2008/115 5 straipsnio a punktą reikalaujama, kad valstybės narės, įgyvendindamos šią direktyvą, tinkamai atsižvelgtų į vaiko interesus.
- 32 Kaip matyti iš pačios šios nuostatos formuluotės, ji yra bendroji taisyklė, kuri valstybėms narėms taikoma nuo tada, kai jos įgyvendina minėtą direktyvą, o taip, be kita ko, yra tuomet, kai, kaip šiuo atveju, kompetentinga nacionalinė valdžios institucija priima sprendimą grąžinti atitinkamos valstybės narės teritorijoje neteisėtai esantį trečiosios šalies pilietį ir jame nustato draudimą atvykti, ir, be to, šis trečiosios šalies pilietis yra šioje teritorijoje teisėtai gyvenančio nepilnamečio tėvas.
- 33 Taigi, kaip jau nusprendė Teisingumo Teismas, remiantis šia nuostata negalima daryti išvados, kad į vaiko interesus turi būti atsižvelgta, tik jei priimtas sprendimas grąžinti nepilnametį, išskyrus sprendimus grąžinti, priimtus dėl šio nepilnamečio tėvų (šiuo klausimu žr. 2018 m. gegužės 8 d. Sprendimo *K. A. ir kt. (Šeimoms susijungimas Belgijoje)*, C-82/16, EU:C:2018:308, 107 punktą).
- 34 Be to, tokių aiškinimą patvirtina ir Direktyvos 2008/115 5 straipsniu siekiamas tikslas, ir bendra šios direktyvos struktūra.
- 35 Taigi, pirma, kalbant apie Direktyvos 2008/115 5 straipsniu siekiamą tikslą, reikia pažymėti, viena vertus, kad, kaip patvirtina šios direktyvos 22 ir 24 konstatuojamosios dalys, šiuo straipsniu siekiama užtikrinti kelių pagrindinių teisių, įskaitant pagrindines vaiko teises, įtvirtintas Chartijos 24 straipsnyje, paisymą vykdant toje direktyvoje nustatytą grąžinimo procedūrą. Darytina išvada, kad, atsižvelgiant į šiuo 5 straipsniu siekiamą tikslą, jo negalima aiškinti siaurai (pagal analogiją žr. 2019 m. vasario 14 d. Sprendimo *Buivids*, C-345/17, EU:C:2019:122, 51 punktą ir 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *SM (Pagal Alžyro kafalos sistemą globojamas vaikas)*, C-129/18, EU:C:2019:248, 53 punktą).
- 36 Kita vertus, Chartijos 24 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujama vaiko interesais. Darytina išvada, kad pati ši nuostata suformuluota plačiai ir taikoma sprendimams, kurie, kaip ir sprendimas grąžinti trečiosios šalies pilietį, vieną iš nepilnamečio tėvų, nėra skirti šiam nepilnamečiui, bet turi jam didelių pasekmių.
- 37 Tokią išvadą patvirtina Tarptautinės vaiko teisių konvencijos 3 straipsnio 1 dalis, į kurią aiškiai daroma nuoroda Chartijos 24 straipsnio išaiškinimuose.
- 38 Pagal šio 3 straipsnio 1 dalį visuose su vaikais susijusiuose sprendimuose turi būti atsižvelgiama į vaiko interesus. Taigi, kaip pažymėjo Jungtinių Tautų Vaiko teisių komitetas, tokia nuostata apskritai apima visus sprendimus ir visus veiksmus, kurie daro tiesioginį ar netiesioginį poveikį vaikams (šiuo klausimu žr. Vaiko teisių komiteto bendrosios pastabos Nr. 14 (2013) dėl vaiko teisės į tai, kad pirmenybė būtų teikiama jo interesams (3 straipsnio 1 punktas), CRC/C/GC/14, 19 punktą).
- 39 Antra, kiek tai susiję su Direktyvos 2008/115 5 straipsnio a punkto kontekstu, reikia pažymėti, kad, viena vertus, kai Sąjungos teisės aktų leidėjas norėjo, kad į minėtame 5 straipsnyje išvardytus aspektus būtų atsižvelgta tik dėl trečiosios šalies piliečio, dėl kurio priimtas sprendimas grąžinti, jis tai aiškiai numatė.

- 40 Taigi, skirtingai nuo Direktyvos 2008/115 5 straipsnio a ir b punktų, iš šios direktyvos 5 straipsnio c punkto aiškiai matyti, kad valstybės narės turi tinkamai atsižvelgti tik į „atitinkamo trečiosios šalies piliečio“ sveikatos būklę, t. y. tik į asmens, kuriam skirtas sprendimas grąžinti, sveikatos būklę.
- 41 Kita vertus, iš šios direktyvos 5 straipsnio b punkto matyti, kad kai valstybės narės ketina priimti sprendimą grąžinti, jos taip pat turi tinkamai atsižvelgti į šeimos gyvenimą. Chartijos 7 straipsnis, kuris, be kita ko, yra susijęs su teise į šeimos gyvenimą ir kuriuo gali remtis neteisėtai esantis trečiosios šalies pilietis, kuris, kaip ir M. A., yra nepilnamečio vaiko tėvas, turi būti aiškinamas kartu su Chartijos 24 straipsnio 2 dalimi, numatančia pareigą atsižvelgti į nepilnamečio vaiko interesus (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *SM (Pagal Alžyro kafalos sistemą globojamas vaikas)*, C-129/18, EU:C:2019:248, 67 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Trečia, kitomis Direktyvos 2008/115 nuostatomis, kaip antai jos 7 straipsnio 2 dalimi ir 14 straipsnio 1 dalimi, įgyvendinama pareiga atsižvelgti į vaiko interesus, įskaitant tuos atvejus, kai vaikui nėra skirtas atitinkamas sprendimas.
- 43 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, jog Direktyvos 2008/115 5 straipsnis, siejamas su Chartijos 24 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad prieš priimdamos sprendimą grąžinti ir jame nustatydamos draudimą atvykti valstybės narės privalo tinkamai atsižvelgti į vaiko interesus, net jei asmuo, kuriam skirtas šis sprendimas, yra ne nepilnametis, o jo tėvas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 44 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse 5 straipsnis, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad prieš priimdamos sprendimą grąžinti ir jame nustatydamos draudimą atvykti valstybės narės privalo tinkamai atsižvelgti į vaiko interesus, net jei asmuo, kuriam skirtas šis sprendimas, yra ne nepilnametis, o jo tėvas.

Parašai.